

RODIČŮM: JAK S DÍTĚTEM KOMUNIKOVAT O TÉMATECH SPOJENÝCH S ONLINE SEZNAMOVÁNÍM A ONLINE ABUZÉRY?

Kamil KOPECKÝ

Seznamování dětí s jiným uživateli v online prostředí je tématem, které je velmi důležitou součástí prevence rizikového chování jak v rodině, tak i v prostředí školy. Není třeba připomínat, že právě rodina je základním a nejdůležitějším článkem prevence, na kterou přirozeným způsobem škola a další organizace navazují.

Před vstupem do online prostředí je velmi důležité, aby **rodič alespoň částečně připravil své dítě na rizikové situace**, ke kterým může při využívání online služeb dojít. Zejména pak vysvětlil dítěti, **jakou hodnotu mají osobní údaje** (např. intimní fotografie či fotografie obličeje) a jak snadno je lze v online světě zneužít. **Základem úspěšné komunikace mezi rodičem a dítětem je pak především vzájemná důvěra. Dítě, které rodiči důvěřuje, je ochotné se mu svěřit.**

Důvěra mezi rodičem a dítětem nevzniká ze dne na den, jde o dlouhodobý proces, v průběhu kterého musí dítě pochopit, že **rodič představuje pevný bod v jeho životě, na který se může kdykoli obrátit s prosbou o pomoc**. Pokud si toto dítě uvědomí již v útlém věku a bude vědět, že mu rodič v krizové situaci pomůže (nikoli jej potrestá), pak se na něj obrátí, kdykoli bude mít problém, který nedokáže samo vyřešit. Kritické období však nastává, jakmile se dítě dostane do puberty - zde již začnou hrát stále větší úlohu vrstevníci dítěte - kamarádi, přátele a

spolužáci, kteří budou mít na dítě vliv.

Jednou z možností, jak s dítětem navázat důvěrný vztah, **je nechat se od dítěte poučit - zkuste svým dětem říci, že se ve světě internetu nevyznáte tak dobře, jako ony, a že od nich potřebujete řadu věcí vysvětlit.** Děti pak budou ochotnější podělit se s vámi o své zkušenosti a znalosti ze světa online technologií.

Jak vlastně zajistit bezpečnost dětí v online prostředí?

Při zajištění bezpečnosti dětí v online prostředí je nutné **diverzifikovat jednotlivé bezpečnostní zásady podle věku a mentální úrovně dítěte.** To znamená, že s přibývajícím věkem dítěte ubírat bezpečnostních opatření a dát tak dítěti najevo, že mu důvěřujeme, že věříme, že je zodpovědné, a že se na nás také může kdykoli s důvěrou obrátit. Některá pravidla jsou tedy vhodná spíše pro děti mladšího školního věku (regulace času a obsahu) a pro starší děti (15-17 let) jsou nevhodná.

Zároveň je třeba uvědomit si, že všechna níže uvedená opatření je třeba aplikovat jak na domácí počítač, tak i tablet, mobilní telefon či další zařízení, přes která se dítě do online světa připojuje. Speciální pozornost je pak nutné věnovat především mobilnímu telefonu, který je pro dítě základní vstupní branou do kyberprostoru. Z pohledu rodiče je dobré zaměřit se na klíčové aplikace, které dítě používá ke komunikaci a sebe prezentaci, především komunikační nástroje (Messenger, WhatsApp, [Snapchat](#), Viber), nástroje pro tvorbu a sdílení vlastního fotoobsahu či videoobsahu ([Instagram](#), [TikTok](#), YouTube), ale také např. různé anonymizační nástroje ([Tellonym](#)), které děti využívají mimo jiné k páchání kyberšikany.

Bezpečnost dětí v online prostředí z pohledu rodiče lze zajistit několika způsoby. Na prvním místě je třeba zmínit technická řešení, které zahrnují antivirové zabezpečení počítače, aktivní firewall, pravidelné aktualizace operačního systému apod. Z pohledu rodiče je pak vhodné zajistit regulaci online obsahu, ke kterému mají děti v online prostředí přístup (např. tak, že klíčové

služby - Google a YouTube - přepneme do režimů bezpečného vyhledávání, dětem se pak nebude zobrazovat závadný obsah, např. pornografie - toto přepnutí však často bývá velmi restriktivní a dítě se pak k ohromné části nezávadného obsahu díky omezením nedostane). Pro zabezpečení mobilního telefonu můžeme využít např. [Family link](#) od Google, který lze využít jako základní nástroj pro technické zajištění mobilních telefonů Android. Jednoduché bezpečnostní řešení mají integrovány také zařízení iOS/iPadOS od [Apple](#) a systémy s [OS Windows](#) od Microsoftu.

U malých dětí je pak vhodné **limitovat čas**, který dítě s technologiemi tráví. To lze zajistit poměrně snadno - nejnovější operační systémy (Windows 10 apod.) již automaticky obsahují možnost regulace času v rámci jednotlivých dnů v týdnu - a to i vzdáleně, např. prostřednictvím webu a e-mailu. U menších dětí lze využít také GPS lokalizace mobilního telefonu (součást operačního systému, případně specializovaných aplikací). Možností je také využít některého z **komplexních systémů rodičovské ochrany** (tzv. parental control), které v současnosti nabízejí všechny významné antivirové společnosti.

Další oblast tvoří preventivní bezpečnostní opatření, která jsou spojena se **zabezpečením konkrétních online účtů a ochranou osobních údajů v online světě** - sem patří tvorba bezpečného hesla, dvoufázové ověření, silné bezpečnostní otázky, nastavení veřejného a soukromé části profilu, nakládání s osobními údaji apod. Rodič by měl dítěti vysvětlit, které informace o sobě může a které nesmí v online prostředí zveřejňovat a šířit a jak je důležitá jejich ochrana.

Nesmírně důležitá oblast je pak **samotná rodičovská prevence** orientovaná na různé druhy rizikového chování, se kterými se dítě může v online prostředí setkat. Rodič je totiž nejdůležitějším článkem prevence - může své dítě pozitivním způsobem ovlivňovat již od útlého věku. Pokud má být prevence ze strany rodiče účinná, měla by být celkově pozitivní - tj. přestože dítě seznámíme s rizikovou situací, vždy mu nabízíme i různé cesty, jak lze daný problém řešit. Při prevenci je třeba zaměřit se jak na informování dítěte, tak i na ovlivnění jeho postojů a na jeho motivaci zaměřenou na pozitivní a smysluplné aktivity.

Ve výzkumu [Rodič a rodičovství v digitální éře \(Univerzita Palackého & O2\)](#) byla identifikována klíčová témata, na která se rodiče při prevenci svých dětí zaměřují:

1. Komunikace s neznámými lidmi
2. Ochrana osobních údajů v online prostředí
3. Agrese na internetu (kyberšikana apod.)
4. Seznamování v online prostředí
5. YouTube a youtubeři.
6. Nepravdivé informace na internetu (fake news)
7. Sexualita (pornografie, sexting)
8. Nelegální obsah na internetu a softwarové pirátství
9. Podvody spojené s online hrami
10. Nenávistné projevy

K dalším důležitým preventivním tématům pak patřily např. rizikové sporty motivované internetem, sebepoškozování, ale třeba také autorská práva, negativní působení sekt či poruchy příjmu potravy.

Seznamování online? Noční můra rodičů

Téma online seznamování je v oblasti prevence velmi důležité a zaslouží si zvýšenou pozornost, přesto je potřeba vysvětlit a rozbít několik mýtů či dezinterpretací, které v oblasti online seznamování panují.

Podle výzkumu [Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru 2017](#) (Univerzita Palackého v Olomouci a O2 Czech Republic) **s neznámými lidmi v online prostředí komunikuje přibližně polovina českých dětí (48,59 %)**. To však neznamená, že by každý neznámý člověk automaticky pro dítě představoval hrozbu - internetový neznámý může být jiné dítě, které má např. stejné zájmy a koníčky (např. v rámci herní komunity). Podobná situace panuje v oblasti schůzek - 31,69 % dětí potvrdilo, že byla na schůzku skutečně pozvána, pětina z nich pak dokonce na schůzku dorazila. Ale stejně tak na schůzky dorazily děti. Není tedy třeba hned z počátku vyvolávat paniku - pokud dítě dodrží základní bezpečnostní pravidla ve vztahu k osobním údajům a jejich ochraně (neposkytne citlivý materiál, ověří si identitu, nebude naivní apod.), potenciální pachatel nemá nástroj, jak dítě ke

schůzce či k poskytnutí intimního materiálu přimět (např. vydíráním).

Existují však **prostředí, ve kterých hrozí větší riziko, že se dítě skutečně setká s dospělými, kteří budou vyžadovat různé druhy sexuálních aktivit** - jsou to různé druhy online seznamek (které využívají i dospívající děti, zpravidla od 15 let výše), případně různé videochatovací služby (Omegle, ChatRoulette apod.). Zde máme v podstatě jistotu, že se velmi rychle setkáme s dospělými uživateli, kteří tyto sítě často využívají k uspokojení svých sexuálních potřeb - jak snadné je se s nimi setkat můžete vyzkoušet třeba [zde](#). Děti v rámci experimentování tyto služby vyhledávají a někdy se i stávají "agresory a trolly" - snaží se dělat si s dospělých legraci a pobavit se na jejich účet. Jak jsme si vysvětlili v našem předchozím textu o internetových predátorech - ne každý dospělý muž komunikující s dítětem je automaticky internetový predátor, existuje celá řada druhů a typů těchto pachatelů (více v našem textu [zde](#)). Stejně tak jsou v České republice rozšířeny [mýty o pedofilech zneužívajících děti](#) - slovo pedofil však není automaticky synonymem pro sexuální predátor či abuzér, velká část pedofilů nejsou agresori, mimochodem ke známým osobnostem s pedofilními sklony údajně patřil třeba Lewis Carroll, Hans Christian Andersen či Karl May.

Pokud budete jako rodiče s dítětem o rizicích spojených s online seznamováním aktivně komunikovat a naučíte je zásady online bezpečnosti (nikomu neposkytovat citlivé údaje, intimní fotky, ani svému nejlepšímu kamarádovi či partnerovi, chránit si vstup do účtu, omezit sdílení informací, podle kterých nás lze snadno vystopovat apod.), zásadním způsobem snížíte riziko, že se bude dítě v kritické situaci chovat nezodpovědně.

Pro E-Bezpečí a V sítí
Kamil Kopecký